

Vojna dělá z kluků chlapy

Na Silvestr jsem poslouchal na stanici ČRoPLUS komentáře týkající se kulturního dění v minulém roce. První komentář byl věnován nedávno zesnulému činovníku Junáka, který svoje mládí charakterizoval slovy: „*Jestřáb ze mě udělal chlapce a vojna chlapa*“. Autorka komentáře nad tím vyslovila údiv: že prý za posledních 50 let armáda odvedené chlapce šikanovala a mrzačila...

Byl jsem na vojně jako „absolvent“ na jeden rok; nastupoval jsem 1.srpna 1968 k Výzkumnému středisku v Brně. Během 20 svobodných dní jsem si užil řadu různých aktivit: plavání, nohejbal, návštěvu opery, bramborovou brigádu, muzicírování (měl jsem s sebou violu), a také noční monitorování (včetně měření úrovně radioaktivity) a pobyt v zamořeném krytu.

Po 21. srpnu jsme nesměli ven, dívali jsme se skrz plot, co se venku děje. Posléze jsme už mohli do města; když jsem jel trolejbusem, jeden člověk mě chtěl lynčovat, že jsme nebojovali.

V září jsem byl převelen do Prahy, kde jsem se stal učitelem na katedře vojenské přípravy VŠCHT¹. Pod vedením zkušených velitelů jsem se pustil do pedagogické činnosti, která mě – kupodivu – docela vyhovovala, ač jsem neměl k vojně žádný vztah. Můj otec byl pacifista a nikdy na vojně nebyl. Studenti měli k „vojáčkování“ skoro příkladný vztah: předávali si velení apod. Sám jsem se od nich „nakazil“ a zazelenal. Se studenty jsem absolvoval i jejich letní soustředění v Liberci. Tam jsem si s aktivními běžci zatrénoval v Jizerských horách. Zimní prázdniny jsem absolvoval na „zkušené“ u chemického pluku v Liberci. Tam jsem navštěvoval svého prastrýce Jiřího Šímu, který u nás kdysi bydlel². Vyrazil jsem tam několikrát na běžky. Jednou jsem běžel až do Hejnic a zpátky a skoro jsem zabloudil.

Když jsem přešel do civilu, nastoupil jsem jako stipendista do Ústavu makromolekulární chemie ČSAV na Petřínách. Finančně jsem byl na tom hůř než na vojně; plat byl sice větší než žold, ale zmizely rozličné slevy (např. poloviční jízdné). Později jsem byl několikrát povolán na cvičení, naposledy v létě 1983 do Topolčan. Tehdy byl svět skoro ve válce. Rusové sestřelili jihokorejské letadlo a z obou stran byly v pohotovosti rakety s plochou dráhou letu (SS20 a Peshingy). Dolet za 20 minut; později byly tyto rakety na základě dohody odstraněny.

Československá armáda, vybudovaná po válce, mohla navázat na slavné tradice čs. legií a odboje; po komunistickém puči byla řada důstojníků propuštěna³ a na jejich místa byli na základě paragrafu povoláni vysokoškoláci, nejčastěji učitelé. Byli povoláni na deset let, někteří zůstali. Armáda byla těmito čistkami jistě zeslabena, ale zdá se mi, že nějaký bojový duch tu zůstal. Po sovětské invazi nastaly další prověrky a armáda se zbavila základního důstojnického kádru – duch armády se postupně vytratil...

Pokud jde o šikanu, osobně jsem ji v armádě nikdy nezažil, nejvýš se o ní povídalo. Kupodivu, zažil jsem něco podobného jednou ve vlaku. Kupé rychlíku bylo plně obsazeno a vedle civilistů byli 4 vojáci – četař absolvent, desátník a dva vojíni. Ten desátník byl kápo, začal se roztahovat. Četař ho chtěl umravnit, ale desátník mu nasadil chvat. Nakonec ležel ostatním na nohách a pak se poblil.

V Davli, 31.12.2020

Ing.Jan Matys

1 Vysoká škola chemicko-technologická

2 Bratr malíře Josefa Šímy

3 Někteří dokonce uvěznění nebo i popraveni